

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره آموزش امر به معروف و نهی از منکر

"استفتائات فریضتین" استاد علی تقوی

شرح استفتائات کاربردی مراجع معظم تقلید با موضوع امر به معروف

جلسه بیست و چهارم

وارد دهمین بخش از سیزده بخش استفتائات امر به معروف و نهی از منکر میشیم.

مواردی که جزء شرایط وجوب فریضتین نیست و بود و نبودش تکلیف رو ساقط نمی کنه.

ما البته این رو مبسوط در دوره ی آموزشی "غلط های رایج" بهش پرداختیم،

اینجا میخوایم برخی از استفتائات مهمش رو هم با هم بخونیم.

*سن و سال شرط وجوب امر به معروف نیست،

*محرّم بودن شرط نیست،

*رطب نخورده بودن و *عامل بودن شرط نیست.

اینا رو بعضی استفتائاتشو با هم ببینیم، نظرات مراجع معظم تقلید رو

که اعتقاداتمون در این راه صحیح هست، ان شاءالله محکم هم بشود.

اول بحث "عامل بودن"

همین که میگویند رطب خورده نباید منع رطب کند و این حرف مَزْخَرَفی هم بیش نیست البته،

هیچ روایت و مطلبی هم بر این نداریم.

مراجع معظم تقلید هم محلی به این حرفها نگذاشتند.

می فرمایند که ولو خودت گناهکار باشی، معصیت دیگرانو دیدی باید نهی از منکر کنی.

سؤال این شده که:

آقا میدونیم آمر به معروف اگر خودش عامل به معروف هم باشد، خودش تارک منکر هم باشه،

تأثیر حرفش بیشتره، حالا آیا این شرطه؟

یعنی امر به معروف متوقف بر این است که خودمون اول درست کرده باشیم رفتارمونو

بعد تذکر بدیم؟

همه ی مراجع فرمودند که، حالا من بعضی رو بخونم،

حضرت آیت الله العظمی هاشمی شاهرودی فرمودند که:

امر به معروف و نهی از منکر با همان چهار شرط وجوب واجب میشه،

چه خود آمر آن معروف را انجام بدهد چه ندهد.

کتاب استفتائات آیت الله العظمی بهجت مسأله ۳۸۳۹، ۳۸۴۰، و ۳۸۷۱ می فرماید:

عامل بودن یا عادل بودن شرط وجوب نیست،

کسی که خودش هم مرتکب منکری می شود واجب است دیگران را

حتی از "همون منکر" هم نهی کند.

سایر مراجع هم فرمودند که:

بر گناهکار هم واجب است دیگران را امر به معروف و نهی از منکر کنه،
برای اینکه بخواد تأثیر سخنش بیشتر بشه بهتر است که خودش هم عمل بکنه.

سؤال شده از حضرت آیت الله العظمی سید محمدرضا گلپایگانی، در کتاب مَجْمَع المسائل ایشون،
صفحه ۵۲۱ آمده این سؤال:

آقا با توجه به آیات قرآن که می فرماید:

" أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ ، لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ،
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ " و از این دست مضامین،

آیا امر به معروف برای کسی که خودش گناه می کنه،

حرومه به دیگران تذکر بده یا واجبه تذکر بده؟

ایشون فرمودند:

خب مناسب است که شخص خودش هم عمل بکنه، خوبه،

اما در غیر اینصورت اگر خودش هم عمل نمی کنه،

توییح این آیات و اعتراض این آیات متوجه به جنبه ی "مراعات نکردن خود آمر و ناهیست"،

نه به جنبه ی "امر به معروف و نهی از منکر".

به قول مقام معظم رهبری، در رساله ی آموزشی شون، ایشون می نویسن که:

این آیات و روایات که مذمت میکنند آمری که خودش عمل کننده نیست،

ناهی ای که خودش ترک نکرده، این آیات و روایات منظورش این است که

چرا خودت هم انجام نمیدی؟ رعایت نمی کنی؟

نه اینکه چرا امر و نهی می کنی!

ولو خودتم رعایت نمی کنی، امر و نهی باید انجام بدی، ولی بهتر اینه که هر دوشو انجام بدی.

پس عامل بودن به معروف، تارک بودن منکر، شرط وجوب نیست، همه باید تذکر بدن.

نکته ی بعدی که شرط نیست:

جایگاه، مقام، سن و سال، رتبه ی اداری، نمیدونم آمریت داشتن یا نداشتن، اینا شرط نیست.

حضرت آیت الله خامنه ای در اجوبه الاستفتائات معظم له سؤال ۱۰۶۰ ، سؤال شده که:

آقا ما مثلاً مجردیم به یه متأهل بخوایم امر به معروف کنیم،

ما کوچیکیم به یه بزرگتر بخوایم امر به معروف کنیم،

فرمودند:

اگر موضوع و شرایط امر به معروف مُحَرَز باشه، تکلیف شرعی همه است

همه ی مُکَلَّفین مجرد، متأهل، بزرگ، کوچک، پیر، جوان، زن، مرد، اینا نیست، باید انجام بدن،

تکلیف به این بهونه ها ساقط نمیشه.

عرضم به خدمت شما که باز سن و سال رو داریم،

آیت الله العظمی هاشمی شاهرودی فرمودند:

آقا جوان بودن یا نبودن، مجرد بودن یا نبودن، بالغ بودن،

(نمیدونم اون بزرگتر از منه من تازه به تکلیف رسیدم)،

اینا هیچکدوم رافع تکلیف نیست.

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی فرمودند:

برای امر به معروف فرقی بین سن کم و زیاد نیست،

مگر آنکه سن کم در شرایط امر به معروف تأثیرگذار باشد.

این نکته است:

مثلاً می بینی که یه آدم ۱۵، ۱۶ ساله ای میخواد به یه آدم ۵۰، ۶۰ ساله ای تذکر بده،

هیكل اون بابا ۶۰ ساله هه مثلاً آآه! ۶۰ نفرم هستن،

این بدبخت یک نی قلیون تنهایی هست فرض بفرمایید،

خب بله، نه بخاطر سن و سالش،

به خاطر اینکه الان برای یک گناه کوچولو اگه تذکر بده همینجا مثلاً کشته میشه،

خب اینجا میگه که "سَقَطَ"

تکلیف ازش ساقط است و تکلیفی نداره،

نه از باب سن و سال، از باب اینکه اونا زیاده یا قوی هستن،

صاحب صوتاً و سیف هستن به قول معصوم علیه السلام و گناه معصیتِ کوچکیست،

مفسده و خطر زیاد داره.

پس بازم سنّ و سال رافع تکلیف نیست.

حضرت آیت الله خامنه ای میفرمایند:

هیچ یک از این موارد جزء شرایط امر و نهی نیست.

حضرت آیت الله موحدی نجفی هم همینطور، می فرمایند که:

بر همه واجب است، اعم از مجرد و متأهل و جوان و پیر.

بعضیا میگویند آقا ما حتماً باید استعلا داشته باشیم بر گنهگار

و باید از او بالاتر باشه مقام و رتبه و جایگاهمون؟

نه، آیت الله موحدی نجفی می فرماید:

استعلا امر و ناهی اصلاً جزء شرایط وجوب نیست.

بعضیا میگویند آقا کسی میخواد امر به معروف کنه باید عالم باشه، عالم به معنی روحانی،

مثلاً آخوند، میگویند یعنی باید حتماً آخوند باشه، عمامه دار باشه تا امر به معروف کنه!

نخیر، این رو هم مرحوم ملاً احمد نراقی هم آوردند در کتاب رسائل و مسائلشون، جلد یک،

بخش یک، صفحه ۲۳۸، مسأله ۹، سوال ۹:

سؤال شده که اگر کسی عالم دینی نباشه، اما مطمئن باشه یه مطلبی گناهه، همون یه دونه رو،

نسبت به اون یه مصداق عالمه. وظیفه اش چیه؟

ملاً احمد نراقی می فرماید که:

در صورتیکه عالم باشد به مُنکَرِیَّت آن و اثر را تجویز کند، از فتنه هم ایمن باشد

(چهار شرط وجوب) نهی او واجب است

و وجوب نهی از منکر اختصاص به روحانیت و تخصیص به علما ندارد!

بر عامی و عالم واجب است، و الله سُبْحَانَهُ هُوَ الْعَالِمُ.

پس بزرگتر بودن و اینها شرط نیست

بهبونه ی دیگه که بعضیا میارن میگن آقا یه سری گناهای بزرگتر هست...

حالا ربا اینقد تو جامعه هست،

حالا ما این اسرافِ یه ذره بشقاب غذا رو ریختن دور، این نصف بشقابو تذکر بدیم؟!!

اینقد ربا هست، اینقد ...

می خوان بیچونن امر به معروف رو، به گناهای بزرگتر فرافکنی می کنن

مراجع در پاسخ به این سؤال که آقا گناهای بزرگو فقط بخوایم بکیم، گناهای کوچیکو ول کنیم؟

می فرمایند:

نخیر، شامل تمام گناهان بزرگ و کوچک می شود، حضرت آیت الله علوی گرگانی.

حضرت آیت الله شبیری زنجانی می فرمایند که:

تفاوتی بین گناهان بزرگ و کوچک در وجوب نیست.

هر چه به تُوْرِت خورد باید بگی خلاصه

حضرت آیت الله فاضل لنکرانی بر همین نظر هستن، یه قید اضافه میکنن، میفرمایند که:

فقط در یک جا اگر گناهان بزرگ، ببینید که مفسده شون بیشتره

و شما مُخیر بین این دو تا نهی ای، یعنی نمیتونی جفتشو نهی کنی،

اگر وقت رو برای این بذاری، اون یکی از دست میره،

یا مثلاً یکی میخواد یه نفر رو بکُشه الان، طی همین پنج ثانیه ی آینده،

یک نفرم میخواد آشغال بندازه تو جوِبِ آب

و شما میبینی اگر به این بگی، اون کشته میشه!

به اون بگی، اون آشغاله میفته تو جوِبِ آب!

خب اینجا نمی تونی دو تا شو بگی، یعنی بحث تراحم هست،

اینجا می فرمایند بله، "گناه بزرگ" خب مشخصه که واجب النهی هست، اولویت داره.

بعد عرضم به خدمت شما که "علمِ معصیت کار به منکر بودنِ عملش" شرط نیست،

همین که آمر بدانند عمل منکر است باید تذکر بدهد، اینا رو چون گفتیم من از ش رد میشم.

آقا "ترسیدن از تحریک شهوت"، اینم خیلی سؤال می کنن، پرسیدن که،

این در اجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری هم هست فکر می کنم، بله سؤال ۱۰۶۸:

امر و نهی زنانی که حجاب کامل ندارند چه حکمی داره؟

در صورتی که انسان هنگام تذکر زبانی از تحریک شهوت خود بترسد حکمش چیست؟

حضرت آیت الله خامنه‌ای فرمودند که:

نهی از منکر اولاً آقا جان "متوقف بر نگاه گناه‌آلود نیست"

و بر هر مکلفی واجب است از حرام اجتناب کنه،
بخصوص وقتی که مُبادرت به انجام نهی از منکر میکنه
(قرار نیست خیره بشی، قرار نیست...)

حضرت آیت الله مکارم هم فرمودند:
انسان باید از نگاه کردن به صحنه های گناه و مفسده پرهیزد،
اما وقتی با چنین صحنه هایی مواجه شد باید نهی از منکر کند.

حضرت آیت الله موحدی نجفی می فرمایند:
واجب است تذکر بدهید (این بهونه ها رو نیارید)

حضرت آیت الله مظاهری می فرماید:
هم باید از خودتان مواظبت کنید،
هم باید امر به معروف و نهی از منکر زبانی داشته باشید،
این هم در کتاب استفتائات معظم له آمده است.

آقا شرایط اقتصادی سخته، گرونیه، بیکاریه، دیگه امر به معروف و نهی از منکر نکنیم.

اینا بهونه هایست که زیاد میارندا!

سؤال شده، آیا به دلیل اینکه وضعیت اقتصادی دشوار هست،
می تونیم از امر به معروف و نهی از منکر دست بکشیم؟ (مردم گرفتارن، غُصّه دارن...)

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی در کتاب استفتائاتشون، سؤال ۱۳۸۲، فرمودند:

دشواری شرایط اقتصادی ربطی به وظیفه ی امر به معروف و نهی از منکر ندارد.

مثل اینکه بگی آقا وضعیت اقتصادی خیلی دشوار شده دیگه نماز نخونیم مثلاً!

دیگه روزه نگیریم، این بهانه‌ها چیه!

آقا مردم بدبین میشن، گناهکارا اگه بهشون زیاد تذکر بدیم به دین و مؤمنین و مساجد و ظواهر شرع و اینا بدبین میشن، زده میشن از اینا، دفع میشن! نه، اینا رافع تکلیف نیست.

حضرت آیت الله خامنه‌ای می فرماید:

مُجَرَّدِ تَوَهُّمٍ اینکه تذکر باعث بدبینی گناهکار یا بعضی از مردم بشه،

(حالا جاروجنجال کنه، داد بیداد کنه، باعث بدبینی بشه تذکر ما)

اینرا رافع تکلیف نیست و باعث نمی شود که این وظیفه ی بسیار مهم ترک شود،

این بیان رهبری در اجوبه الاستفتائات، سؤال ۱۰۶۲.

حضرت آیت الله شبیری زنجانی شبیه همین می فرمایند:

باید حکم خدا را بگوئید و آنها را از این کار بازدارید، ملاحظه ی خاصی هم وجود ندارد.

حضرت آیت الله علوی گرگانی می فرماید:

ناراحت شدن افراد کم ایمان یا بی دین و غفلت زده،

نباید باعث ترک امر به معروف و نهی از منکر شود.

آقای شیری زنجانی می فرماید:

احتمال فوق مُسقطِ وجوب نیست.

اینکه حالا احتمال میدیم طرف دلخور میشه، زده بشه، دفع بشه،

ما نباید کسی رو دفع کنیم، زده کنیم،

ما باید درست تذکر بدیم اما خب زده میشه دیگه چکارش کنیم!

لذا مراجع می فرمایند: نخیر، این چاره‌ای نیست و باید تذکر داد.

"اذن همسر و شوهر"، گفتیم عزیزان در واجبات شرط نیست.

سؤال کردند، استفتاء کردند از مراجع، یعنی خودمون استفتاء کردیم بعضی از این ها رو،

که آقا اگر شوهر یا پدر اجازه ی امر به معروف و نهی از منکر ندهند

و بکن ما راضی نیستیم که تو تذکر بدی!

اونوخ وظیفه ی همسر چیه؟ خانم؟ وظیفه دختر چیه؟ وظیفه پسر که پدرش اجازه نمیده چیه؟

حضرت آیت الله العظمی موحدی نجفی فرمودند:

اذن پدر و شوهر جزء شرایط وجوب امر به معروف نیست.

آیت الله محقق کابلی همینطور، می فرماید:

انجام واجب و ترک محرمات اذن پدر و شوهر لازم نداره.

آیت الله شیری زنجانی می فرمایند:

اذن و اجازه ی کسی دخیل نیست در واجبات.

آیت‌الله نوری همدانی می فرمایند:

نیاز به اجازه ی شوهر نیست، فقط زن برای خروج از منزل بله باید از شوهر اجازه بگیرد.

آیت‌الله خامنه‌ای می فرمایند:

اذن شوهر جزء شرایط و جوب نیست.

آیت‌الله علوی گرگانی، باز یک ظرافتی رو دقت فرمودند،

مثل نکته‌ای که حضرت آقای شبیری فرمودند.

آیت‌الله علوی می فرمایند که:

امر به معروف و نهی از منکر نیاز به اذن همسر و پدر ندارد

اگر منافاتی با حقوق شوهر یا حقوق پدر نداشته باشد، باز تراحم نباشد.

عرض به خدمت شما حضرت آیت‌الله هاشمی شاهرودی و بقیه ی مراجع همینطور می فرمایند که:

شرط نیست پدر اجازه ندهد.

این حرفا نیست! همسر بکه اجازه نمیدم امر به معروف کنی!

در امر به واجبات و نهی از محرمات اذن همسر و پدر شرط نیست.

حالا سؤال شده است که آقا پدر و مادری که فرزندشونو از واجب نهی میکنن،

حق نداری نماز بخونی، چکار کنیم؟

در مورد کار نیکی که در نظر انسان خیلی مهم است پدر و مادر راضی نیستند، چکار کنیم؟

به نظر خودمون عمل کنیم یا نظر والدین؟

حضرت آیت الله العظمی سید محمد رضا گلپایگانی،

مجمع المسائل معظم له، صفحه ۵۲۸، فرمودند:

**اگر آن کار نیک مستحب باشد و پدر و مادر از آن نهی کنند
و مخالفت فرزند با آنها باعث ناراحتی او نباشد، باید اون مستحب رو ترک کنه
و اگر آن عمل واجب است و پدر و مادر از عملی که بر فرزند واجب است نهی می کنن،
"فَلَا تُطِعْهُمَا" به قول قرآن، اطاعت از آنها جایز نیست.**

اطاعت از استاد حوزه ام جایز نیست، من از خودمم می پرسیدند ها،

فکر نمی کردم اینو از مراجع پرسیده باشن!

طلبه ایی یه بار اومد به من گفت که آقا یکی از استادای حوزمون گفته:

من اجازه نمیدم شما امر به معروف کنی، ما چیکار کنیم؟

گفتم خب ببخود اجازه نمیده،

حالا یه وقت مرجع تقلید باشه خب یه بحثیه، مجتهد باشه "فیه تَأْمَل".

اما اینکه بعضی از اساتید حوزه، داریم متأسفانه، به طلاب جوان اجازه نمیدهند که

بطور دسته جمعی در فریضه ی امر به معروف و نهی از منکر شرکت کنند،

آیا امر استاد مُقَدَّم است؟

این در کتاب جامع الاحکام آیت الله صافی گلپایگانی، جلد دو، صفحه ۸۳، سؤال ۱۴۶۸،

این مرجع معظم فرموده اند:

امر به معروف و نهی از منکر در مواردی که شرایط وجوب موجود باشد،

محتاج به اجازه ی هیچکس نیست.

حالا مگر موارد خیلی خاصی باشه،

عرض کردیم بالاخره اگر مرجع تقلیدی نهی کنه خب فرق می کنه.

عرض به خدمت شما، "دلیل آوردن برای گناهکار" هم لازم نیست.

بعضیا میگن ما چون دلیل علمی بلد نیستیم بیاریم واسه معصیتکار، پس تذکر ندیم!

نخیر، مراجع می فرمایند که:

استدلال آوردن جزء شرایط و جوب نیست، یک تذکر مختصر کفایت میکنه.

و اما مورد آخری که در اینجا لازم هم هست اشاره کنیم، بحث "لجازی گناهکار" هست.

لجاعت گنه، تشدید گنه گناهشو، بیشتر کنه بعد از تذکر، این رافع تکلیفه؟

نخیر، سؤال شده:

برخی شبکه‌های ماهواره ای غربی به مخاطبینشون یاد میدن اگه کسی به شما امر به معروف کرد،

تذکر لسانی داد، بهش فحش بدید، گناهتونو بیشتر کنید، بدتر کنید، توهین کنید، تمسخر کنید،

آیا این لجبازیا و ادامه دادن گناه، اینا رافع تکلیفه یا نه؟

حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی می فرمایند:

اگر امر به معروف نهی از منکر چهار شرط وجوبش برقراره،

این احتمال ها کافی نیست، باید تذکر بدی.

آیت‌الله هاشمی شاهرودی می فرمایند:

احتمال لجاجت کردن طرف مقابل مُسَقَط تکلیف نیست.

آیت‌الله العظمی فاضل لنکرانی می فرمایند:

این آموزش های شبکه های معاند و فحش دادن ها تکلیف امر به معروف رو ساقط نمیکند.

حضرت آیت‌الله علوی گرگانی می فرمایند:

با این توجیهاات امر به معروف ساقط نمی شود.

حضرت آیت‌الله شبیری زنجانی می فرماید که:

صرف مطلب مذکور مانع عمل به فریضه ی مهم امر به معروف نیست.

البته یه قیدی هم همشون نوشتن:

مگر اینکه این لجاجت و عناد و تشدید معصیت خیلی دیگه به قول خودمون "عظیم" باشه،

یعنی شما میدونین گناهشو که انجام میده هیچ، بدترم میکنه هیچ،

ده نفرم میگشه مثلاً! فرض کن! حالا نه حتی ده نفر لزوماً، یه نفر!

یعنی باید بسنجی، حالا یه معصیت کوچیکه، خطرش چقدره؟ ضررش چقدره؟ اینها رو گفتیم.

همینقدر بدونیم که، اینکه ما میگیم بدتر می کنه، ما میگیم لج میکنه، اینا رافع تکلیف نیست.

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

جلسه بیست و پنجم

وارد بخش یازدهم شدیم از سیزده بخش استفتائات امر به معروف: "چند تامل و چند نکته"

سوال شده از مراجع معظم تقلید در رابطه با اجبارِ حجاب توسط حکومت اسلامی

آیا این درست است که حجاب در جامعه اسلامی باید اجباری باشد؟

نسبت به توریست ها، نسبت به غیر مسلمانها؟

یا حتی نسبت به زنان مسلمان، آیا جامعه حق داره؟ مردم حق دارن؟

حکومت اجازه داره که تعزیر کنه؟

یا امر به معروف و نهی از منکر نسبت به حجاب کنه؟

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی میفرمایند:

(در کتاب استفتائاتشون هست) افراد توریست از جهت حکم فقهی حجاب تابع دین خود هستند،

لکن همانگونه که ملزم به رعایت دیگر قوانین کشور هستند نباید اجازه داده شود بر خلاف

ارزشهای دینی و فرهنگی کشور اقدام کنند و موجب اشاعه ی فساد و ابتذال اخلاقی شوند.

حضرت آیت الله العظمی صادق روحانی:

ایشون می فرمایند که حجاب برای زنان مسلمان از واجبات است،

حکومت اسلامی و افراد مکلفند امر به معروف و نهی از منکر را هر جا که ممکن باشد انجام دهند

و اجبار حجاب بر حکومت قهراً لازم است و همچنین زنان کفار که اجبار می شوند به حجاب برای

حفظ اجتماع است از هر چیزی که خلاف خواسته ی اسلام باشد.

این هم استفتائی که از ایشون انجام شده.

حضرت آیت الله العظمی گرامی هم تاکید فرمودند که:

جدای از امر به معروف و نهی از منکر، هر کسی وظیفه دارد، حاکم شرع هم موظف است که

جلوگیری کند از هر چیزی که مصلحت جامعه ی اسلامی را از بین میبرد،

بعد فرمودن که این مطلب به این صورت از مُسَلِّماتِ فقه اسلامیست،

اینکه در تاریخ بعضی اجبار کردند یا نکردند، دلیل بر این نمی شود که

ما امروز حجاب را اجبار نکنیم.

این هم در مسأله ۸۶ از دفتر معظم له هم استفتاء شده.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی هم در سوالی مشابه فرمودند که:

حکومت اسلامی و مسلمانان نسبت به گناهان پنهانی افراد وظیفه ای ندارند (اگر مطلع نشن)

ولی بدون شک نسبت به گناهانی که به طور علنی و آشکار در سطح جامعه انجام میشود،

وظیفه ی نهی از منکر دارند و الاّ جایی برای انجام این وظیفه ی مهم باقی نمی ماند.

سوال شده در رابطه با بسیج و بسیجیان و وظایف اون ها نسبت به امر به معروف و نهی از منکر.

آقا آیا بسیج اجازه داره در اماکن عمومی گشت زنی کنه به عنوان مبارزه

و برخورد با مفاسد اجتماعی، بد حجابی، اینا برا بسیجیان یا غیر بسیجیان چه حکمی داره؟

حضرت آیت الله العظمی بهجت رضوان الله علیه پاسخ فرمودن که:

برای از بین بردن منکرات با وجود چهار شرط وجوب، مانعی ندارد.

در کتاب استفتائاتشون سوال ۳۸۵۵.

رفتن گروه های بسیجی به پارک ها، به تفرُّجگاه ها برای امر به معروف و نهی از منکر چگونه؟
به اماکن عمومی چه حکمی دارد؟ استفتاء به این شکل انجام شده که:
آیا گروه های بسیجی برای امر به معروف و نهی از منکر پس از گذراندن آموزش های صحیح
می توانند صرفاً به قصد انجام این فریضه به منطقه ای بروند که گناهای مانند بدحجابی
در آنجا زیاد است؟

حضرت آیت الله علوی گرگانی فرمودند:

انجام این گونه کارها به صورت منظم و به دور از ایجاد هرج و مرج
با در نظر گرفتن تبعات مثبتشان مانعی ندارد.

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی هم فرمودند:

اگر طبق قانون وظیفه ی رفتن به جای دیگری که گناهان مانند
بی حجابی و امثالش زیاد است داشته باشند، باید بروند
و با رعایت شرایط و مراتب امر به معروف کنند
البته بهتر است از برخورد های خشن در ابتدا خودداری کنند.
اینم استفتائی که از دفترشون بود.

آیت الله شبیری زنجانی هم فرمودند:

مانند بقیه ی موارد است، باید نسبت به فریضه مثل بقیه ی مردم اقدام کنند و تذکر بدهند.

حالا بعضی میگویند آقا ما از بسیجیا می خواهیم گروه های امر به معروف و نهی از منکر ایجاد کنیم

و بریم برای تذکر لسانی.

از حضرت آقای مکارم سوال شده:

آیا حضرتعالی صلاح می دونید که در بین بسیجیان گروه هایی برای امر به معروف و نهی از منکر تشکیل بشه؟

ایشون در سوال ۱۳۸۳ کتاب استفتائاتشون اینطور پاسخ دادن که:

اگر آموزش های لازم را ببینید درباره ی امر به معروف و نهی از منکر،

و ظرافت هایش را بلد باشید، نه تنها کار بسیار خوبیه بلکه در شرایطی حتی واجب می شود

که بسیجیان گروه هایی برای تذکر لسانی ایجاد کنند،

اما باید مراقب باشید که بهانه به دست مخالفان ندهید

و رعایت ادب اسلامی را هم در هر حال بنمایید.

خب در سوالی دیگه از همین مرجع بزرگوار:

آقا از سوی برادران بسیجی تذکر دادن به خانمهای بدحجاب آیا جایز هست؟

این هم سوال ۱۳۷۴ در کتاب استفتائات آیت الله مکارم، پاسخ فرمودن که:

در صورتی که احتمال تاثیر بدهید ولو اندک، واجب است تذکر به زنان بدحجاب

اما با زبان خوش و مودبانه باشد تا مفسده ای بر آن مَتَرَّب نشود.

باز در پاسخ به سوالی دیگر داریم از حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی،

آقا رفت و آمد در اماکن عمومی برا تذکر به بدحجابی جایزه یا نه؟ حکمش چیه؟ حدودش چیه؟

ایشون فرمودن که:

رفتن به مراکز و اماکن عمومی مثل بازار، مثل خیابان که در معرض وقوع منکرات هست، جایزه برا انجام این وظیفه و با علم به اون لازمه و حتی حکومت هم باید برای صیانت از اخلاق و جلوگیری از مفاسد به این افراد کمک کنه و گشت های خودجوش مردمی یا گشت های بسیجیان رو در واقع به نوعی حمایت کنه.

کتاب جامع الاحکام حضرت آیت الله صافی، جلد دو، صفحه ۸۱، سوال ۱۴۶۵.

عزیزان خرید و فروش کالاهای اسرائیلی.

سوال شده که خواهشمند است نظر مبارکتون رو در رابطه با خرید و فروش کالاهای اسرائیلی

یا شرکت های حامی رژیم صهیونیستی در بلاد اسلامی اعلام بفرمایید،

کتاب استفتائات جدید از مراجع، جلد یک، صفحه ۲۲۷،

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رضوان الله علیه،

ایشون در صحیفه ی نورشون جلد یک، صفحه ۱۳۹، فرموده بودن:

کمک به اسرائیل، فروش اسلحه، مواد منفجره، خرید و فروش، رابطه با اسرائیل و عمال آن،

چه تجاری، چه سیاسی، حرام و مخالف اسلام است،

باید مسلمین از استعمال اتمه ی اسرائیل (و چیزایی که تولید میکنه در واقع) خودداری کنند.

حضرت آیت الله خامنه ای ۲۵ مهر ۱۳۷۰:

تحریم اقتصادی دولت غاصب و به رسمیت نشناختن آن وظیفه ی همه ی دولت های مسلمان است،

ملت ها هم باید در برابر این مسئله حساسیت نشان بدهند،

باید با توطئه ی جاری مقابله و از تاثیر آن ممانعت کنند.

حضرت آیت الله العظمی سیستانی میفرمایند:

هیچ مسلمانی نباید از محصولات یک کشور غیر اسلامی که در حال جنگ با مسلمین است

مثل اسرائیل چیزی بخرد.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی میفرمایند:

هر نوع کمک به رژیم غاصب اسرائیل "حرام" است.

این دستخط مراجع رو ما اینجا داریم، بزرگواران رو.

پس عزیزان نکن که این به ما چه ربطی داره؟!

این مسئولیت پذیری رو در خودمون انشاء الله تقویت کنیم.

حُرمت آرایش کردن زنان توسط کسی که می داند استفاده ی حرام میکنند.

سوال شده اگر خانم آرایشگری میدونه که خانم هایی که به او مراجعه میکنند،

می خواهند آرایششون رو به نامحرم نشون بدن، مهمانی حرام برن، گناه آلود باشه،

آیا این خانم آرایشگر اجازه داره شرعاً اینها رو آرایش کنه یا کسب در آمدش حرام است؟

خب مشخصه پاسخ! حضرت آیت الله العظمی خامنه ای و سایر مراجع فرمودند:

اگر آرایشگر میداند که کار او در جهت حرام بهره برداری میشود، جایز نیست.

دقیقاً همین سوالو داریم از مراجع معظم تقلید در رابطه با تراشیدن ریش آقایون،

محاسن صورت که تراشیدنش حرامه،

اگر آرایشگر آقا، حالا آقایون میگوین پیرایشگر، اگر پیرایشگر محترم،

محاسن صورت آقایایی رو بتراشه،

هم عمل حرام است، هم اجرتی که دریافت میکنه بابت عمل حرام، حرام است.

عزیزان از مراجع تقلید استفتاء شده:

**مکان هایی که در آنظار عموم هست، جلوی چشم در مرئاً و منظر همه هست
و قابل دید هست بدون تجسس، مثل پشت بام ها، مثل بالکن ها، تراس ساختمان، خودروها،**

آیا اینا حریم خصوصی برای نگاه؟

حالا برا ورود خب حریم خصوصی ممکنه باشه!

اما اینو بدونید قبل از اینکه پاسخ مراجع رو بخونیم، قانون اساسی جمهوری اسلامی هم نوشته:

خودروها، قسمت های مشترک آپارتمان ها و جاهایی که بدون تجسس دیده میشه،

این حریم خصوصی نیست، باید حجاب و پوششو رعایت کنن.

مراجع تقلیدم همین پاسخو دادن.

حضرت آیت الله علوی گرگانی می فرماید:

این مکان ها که مورد نظر عموم است و دیده میشود، مکان خصوصی نیست

و زنان و مردان باید همه ی سنونات دینی و حجاب و غیره را رعایت کنند.

حضرت آیت الله خامنه ای همین طور، فرمودند: در فرض سوال حجاب واجب است.

آیت الله مکارم می فرماید:

داخل خودرو، مانند آن، جزء حریم خصوصیت، دیگری حق ندارد به آن تجاوز کند،

اما از آن جهت که دیده می شود حریم عمومی نگاه به حساب میاد

(مانند بالکن و بفرمایید که تراس، پشت بام، سایر مشاعات ساختمان

که در معرض دید نامحرم است)، حجاب باید به صورت کامل رعایت بشه.

حضرت آیت الله العظمی شیری زنجانی هم همین پاسخ رو دادن.

عزیزان، تجسس در امر به معروف "حرامه"، خب می دونیم،

اما حالا سوال شده از مراجع اگر به نحوی ولو با تجسس مطلع شدیم که

یک گناهی داره انجام میشه، وظیفه ی نهی از منکر ما به چه شکل هست؟

حضرت آیت الله مکارم فرمودند:

اگر بدون تجسس آگاهی از منکر پیدا کنید، نهی از منکر واجب است.

اگر با تجسس خدایی نکرده مطلع بشید جایی گناهی هست، اصل تجسستون حرام بوده

ولی امر به معروف و نهی از منکر باز در جای خودش، لازم هست.

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی هم همینطور می فرمایند که:

در صورتی که یقین کنید که او مرتکب گناه شده و تکرار میکند

یا یقین کنید که به گناه کردنش می خواهد ادامه بدهد،

شرایط امر به معروف هم باشد، ولو با تجسس مطلع شده اید،

لازم هست که با روش خوب و ترجیحاً با حفظ آبروی فرد به او تذکر داده بشود و بی تفاوت

نباشیم.

از مقام معظم رهبری استفتاء شده، از دفتر معظم له، که آقا:

جوانان مومن تصمیم گرفتن برا امر به معروف و نهی از منکر هفته ای یکی، دو روز

نماز در پارک ها اقامه کنن، زیارت عاشورا بگذارن، جلسات دعا و اینها در پارک ها و تفرجگاهها،

ملاء عام بگذارن، بعضیا اشکال میکنن که این مالکیت زمینها معلوم نیست،

پارکها معلوم نیست که ملک کیه و بالاخره نماز خوندن در اونها چه حکمی داره؟

ما این کارو بکنیم یا نه؟

معظم له پاسخ دادن:

نماز خواندن در پارک های فعلی و غیر آن اشکال ندارد و به صرف احتمال غصب توجهی نمیشود، بلکه از باب امر به معروف و نهی از منکر خیلی هم کار خوب و ممدوحی هست.

سوال شده است از حضرت آیت الله العظمی ابوالقاسم گیلانی،

مرحوم میرزای قمی رضوان الله تعالی علیه که آقا:

اگر شخصی قابلیت امر به معروف و نهی از منکر کردن داشته باشد، توانشو داشته باشد، بتونه به این امور جاری اجتماعی و این واجب مهم اسلام بپردازه، او رو ترویج کنه، انجام بده، در عین حال بتونه همون وقت و انرژی رو بذاره برای خودسازی، برا تهذیب نفس، برای بالاخره پرورش اخلاق و تزکیه و اینها، کدومش مهمتره؟

بریم به امر به معروف و نهی از منکر بپردازیم و اون رو ترویج کنیم

یا نه بریم سراغ تکمیل نفس خودمون و عبادتها و ریاضت ها و اینها.

مرحوم میرزای قمی رضوان الله تعالی علیه، که می دونید این عارف واصل،

صاحب کرامات عدیده هم بودن، این عالم عارف، ایشون می فرمایند

در کتاب جامع الشتات معظم له، فارسیش جلد یک، صفحه ۴۲۲، سوال ۳، ایشون می فرماید:

البته در این صورت مشخص است که باید

متوجه امر به معروف و نهی از منکر و قضای حوایج عباد شود

حسب المقدور و به قدر طاعت مجاهده کند با نفس و مجادله کند

و هر گاه در این بین ناخوشی و سوءِ خلق و امثال آن از او سر زند،

انشاء الله امور عظیمه مکفر این خواهد شد؛

گاه هست که در متوجه شدن، محافظت نفوس کثیره از قتل و فساد می شود و

محافظت اعراض و اموال عباد و در ترک آن تنها احتمال فیض و ثوابی

از برای نفس خود به تنهایی و فرق بینهما بعد المشرقین است.

ببینید حالا شما هی برو امر به معروف و نهی از منکر نکن، به احیاء و ترویجشم کمک نکن،

برو هی نماز شب فقط بخون!

برو هی مستحبات انجام بده

و به دنبال تزکیه ی نفس باش به خیال خودت که این واجب به این مهمی رو زمین گذاشتی،

مثل اونایی که امام حسین رو یاری نکردن و با او همراه نشدن.

این بزرگوار، این مرجع تقلید می فرماید:

**قطعا و لا ريب فيه احياء امر به معروف و نهی از منکر مهمتر است
و اگر عصبانی هم شدی یه جا، یک سوتی ای هم دادی بالاخره،
مشکلی هم اخلاقی اینها برات پیش اومد،
اون امورات جاریه، اون باقیات الصالحات امر به معروف و نهی از منکر،
این مسائل مشکلات ریز رو جبران میکنه
و در واقع کمک میکنه به سلوک شما.**

جلسه بیست و ششم

به بخش دوازدهم رسیدیم:

"بَدَل های امر به معروف و نهی از منکر"

که به دو، سه تا، مهمترین هاش اشاره می کنیم بنا بر اجمال.

یکی از کارهایی که اشتباهاً خیلی ها فکر میکنند دارن انجام میدن و

جای امر به معروف و نهی از منکر شونو می گیره، کارهای فرهنگیست،

کارهای تربیتیست، کارهای ریشه‌ای و زیرساختیست.

سوال پرسیدیم از مراجع معظم تقلید، آقا بفرمایید که:

برخی با بهانه‌ی انجام کار فرهنگی

و چاپ کتاب و تولید نرم افزار و برگزاری همایش و تربیت دانش آموزان،

هنگام روبرویی با منکرات از تذکر لسانی و ابراز ناراحتی به طور کامل شانه خالی می کنند

و می گویند باید کار فرهنگی و کار زیرساختی انجام داد.

آیا این دلایل برای ترک تذکر و ترک امر به معروف و نهی از منکر قابل قبول است؟

آیا اینها هم مصادیق امر به معروف و نهی از منکر است؟

مراجع معظم پاسخ دادند، **حضرت آیت الله العظمی علوی گرگانی فرمودند:**

کار فرهنگی و زیرساختی باید در کنار امر به معروف و نهی از منکر زبانی و عملی باشد،

هیچ کدام جای یکدیگر را نمی گیرد.

حضرت آیت الله العظمی شبیری زنجانی فرمودند که:

این کارها مُسَقَطِ و جوب این فریضه نیست و باید حداقل تذکر لسانی صورت گیرد.

آقا شما اصلاً دیگه تَه کار فرهنگی و کار تربیتی و نمیدونم موسسات فرهنگی و قرآنی و اینا هستی،

گناه می بینی، تذکر زبونی میدی یا نمیدی؟

اگر نمیدی گناهکاری، شریک گناهشونی.

این همیشه که بگیم آقا چون من مدیر دارالقرآنم، چون من نمیدونم مربی پرورشی ام،

چون من معلم نمیدونم مذهبی ام، چون رئیس سازمان شورای فلان دین و خدا و پیغمبر هستم،

گناه می بینم، تذکر نمیدم

نماز نمی خونم مثلاً! اینم مثل نماز واجبه! مگه این بهونه‌ها رافع تکلیف نمازه؟

مگه رافع تکلیف تذکر لسانیه؟

با معصیت برخورد می کنی، باید تذکر بدی.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی فرمودند:

أُمُور ذَكَرَ شَدَّ عَذْرَى لِأَمْرِ بِإِقَامَةِ أَمْرٍ بِمَعْرُوفٍ وَ نَهْيٍ بِمَنْكَرٍ نَمَى بِأَشَدِّ.

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی، سایر مراجع همه همینطور می فرمایند که:

تذکر جای خودش هست و باید انجام بشه.

استفتاء شده است از مراجع معظم تقلید در رابطه با اعتصاب ها، تَحْصُنْ ها

و تَجَمُّعْ هایی که معلوم نیست اصلاً بانیاش کین؟ از کجا سرچشمه میگیره؟

آیا اینا مصداق امر به معروف و نهی از منکره؟

خب ما در قانون اساسی، در بیانات رهبری خیلی داریم که این اقدامات مورد تایید اسلام نیست

که یه عده خودش بریزن یه جا رو آتش بزنن، یا تجمع کنن، تحصن کنن،

بالاخره اینها به اسم امر به معروف، تخریب نظام هست.

استفتاء از حضرت آیت الله العظمی مظاهری رو من میخونم، در کتاب استفتائاتشونم هست،

اعتصاب ها و راهپیمایی های برخی اقشار که معلوم نیست از طرف چه کسانی،

با چه اهدافی رهبری میشود، چه حکمی دارد؟

ایشون فرمودند:

این اعتصاب ها و راهپیمایی ها و این جنجال آفرینی ها حرام است و باید نباشد.

ببینید عزیزان قانون شکنی خودش جرّمه؛

تحصن و تجمع با مجوز قانونی، هدفش مشخص؛

راهپیمایی، هدفش مشخص؛ وجهه ی قانونی داشته باشه، وجهه ی شرعی هم داشته باشه.

این حرکات به عنوان امر به معروف و نهی از منکر مورد تایید اسلام نیست.

عزیزان یکی از سوالاتی که پرسیده شده برای برخورد با یک کار غلطیست که ما می بینیم اخیراً

در مناسبت های خاص بعضاً خانما به خیال خودشون دارن امر به معروف می کنن،

ببینید اینا بدل امر به معروفه، اینا امر به معروف نیست،

گل میدن به خانمای بی حجاب و بدحجاب مثلاً تو خیابونا، اینور و اونور،

مثلاً گل میدن، فک میکنن مثلاً دارن امر به معروف می کنن!

حالا چه ربطی داره گل دادن به امر به معروف، ما نمی‌دونیم!

باز بعضیا مثلاً به حدیثی هم می‌گن، به تذکری هم میدن و گل میدن،

اینا بالاخره هرچند اونم حالا محل بحث هست؛

سؤال شده از مراجع تقلید:

آقا برخی موسسات یا افراد به خیال خودشان برای امر به معروف و نهی از منکر،

به خانم‌های بدحجاب و بی‌حجاب گل میدن، در حالیکه در مضامین اسلامی تاکید شده که

نیکوکاران رو تشویق کنید تا گناهکارا بالاخره دهنشون آب بیفته به قول خودمون،

اونها هم اصلاح بشن. آیا گل دادن به بدحجاب‌ها کار درسته؟

و معمولاً گاهی دیدیم حتی به مُحَجَّبه‌ها هم محل نمیدارن، بیشتر به بدحجابا مثلاً گل میدن،

حالا محجبه‌ها هم گاهی بهشون گل داده میشه،

اینا حرکاتیه که ببینید داریم سر خودمونو به قول خودمون شیر می‌مالیم

و گول می‌زنیم خودمونو که مثلاً داریم امر به معروف می‌کنیم.

حضرت آیت الله العظمی علوی گرگانی فرمودند:

اگر این کارها در محجبه شدن آنها تاثیری نداشته باشد هیچ ارزشی ندارد.

آیت الله العظمی محقق کابلی فرمودن:

جایز نیست که گناهکاران به خاطر گناهانشان تشویق هم بشوند!

بین یعنی طرف احساس میکنه که خب شما عقب‌نشینی هم کردی دیگه،

آقا بیا دیگه، بیا اینو بگیر ...

میگم به وقت هست همراه امر به معروف و نهی از منکر هدیه ای داده میشه،

حالا اون باز جای بحث داره!

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی می فرمایند:

دادن گل به خانم های بدحجاب یا بی حجاب اگر ایجاد مفسده نکند و از پول بیت المال نباشد،

شاید اشکال نداشته باشه، ولی امر به معروف و نهی از منکر صدق نمیکنه!

تذکرت رو باید بدی، این جای امر به معروف و نهی از منکر و نمی گیره، بعد می فرماید:

اگر دادن گل ایجاد مفسده کند، مثل آن که سبب تشویق آنها و پرور تر شدن آنها هم شود،

باعث بی توجهی شون به حجاب داران حساب بشه، این اصلاً دیگه جایز نیست

(یعنی حرام است، جایز نیست یعنی حرام است)،

استفتاء از دفتر معظم له، حالا شماره ی استفتائات زیاده بخوام بخونم.

از حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی هم داریم که می فرماید:

اگر این عمل تشویق بدحجابی گاهی حساب بشه، اصلاً دیگه جایز نیست و حرام است.

یکی از بدل های امر به معروف که خیلی ها اشتباهی این کارو می کنن،

فکر میکنن دارن امر به معروف میکنن، عزیزان **"ترک فوری مجلس معصیت"** هست،

تا گناه شروع میشه میزنن بیرون!

تا مجلس میبینن مجلس معصیته فضا رو ترک میکنن!

آقا ما باید امر به معروف و نهی از منکر کنیم، اسلام برای چی واجب کرده؟

برای اینکه فضا برای گناه ناامن بشه،

شما با خروج فضا رو برای گناه امن میکنی که بدتر، خراب کردی که،

حق شماست در اون مجلس بنشینی، غیبتو بنداز بیرون!

نُهْمَت و تمسخر و موسیقی حرام و بی حجابی و معصیتو بیرون کن!

تلاش کن معصیتو بیرون کنی!

زورت نرسید، تلاش کردی، تذکر دادی، به دیگران گفتی اونا بگن،

چارتا روش و تکنیک امتحان کردی، نهی از منکر ت افاقه نکرد،

بله نهایتاً به عنوان ابراز انزجار، اونم اگر میبینی که بودند تأیید گناه حساب میشه

و بیرون رفتنت نهی از منکر حساب میشه، بلند شو برو بیرون،

اما اینکه تا گناه میشه، خب پاشیم بریم بیرون، نماز خونا بریم بیرون مثلاً!

دیگه طرف هر غلطی هم نمیخواسته بکنه میکنه.

سوال شده، برخی مکلفین به محض رویت گناه در مهمانی یا جلسه بلند میشن میرن بیرون

و این کارشون رو نهی از منکر می پندارند، حال آنکه فضا برای گناهکار امن تر میشود،

آیا باز هم حق خروج از مکان رو داریم؟ توضیح بدید.

آیت الله علوی گرگانی فرمودند که:

در صورتیکه حضور شما موجب ترک گناه یا کاهش قابل قبول گناه شود باید حضور داشته باشید
و اِلَّا ترک مجلس بهتر است.

حضرت آیت الله شبیری زنجانی فرمودند که:

باید بمانید و نهی از منکر کنید.

باید بریم، یه مهمونی هایی حضور داشته باشیم، یه جاهایی حضور داشته باشیم.

آیت الله خامنه ای، آیت الله فاضل لنکرانی شبیه به همین پاسخ رو فرمودن.

جلسه بیست و هفتم

به بخش سیزدهم رسیدیم: "شغلاها و مکانها" رو برخی رو به اقتضا درباره ی

امر به معروف و نهی از منکر پیرامونش صحبت می کنیم،

استفتائاتی که انجام شده بصورت گلچین تعدادی شو با هم مرور می کنیم.

سؤال درباره ی ادارات هست از حضرت آیت الله العظمی خامنه ای،

استفتائاتشون، اجوبه الاستفتائات، سؤال ۱۳۹۱، پرسیده شده:

آیا بیان ظلم یا خیانت بعضی از مسئولین ادارات در برابر مردم جایز است؟

افشا کنیم، مثلاً بگیم که فلان کس اینکارو کرد!

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای فرمودند که:

گزارش دادن ظلم به مراکز و مراجع مسئول برای پیگیری و تعقیب،

بعد از تحقیق و اطمینان نسبت به آن، اشکال ندارد.

درست شد؟ و حتی اگر از مقدمات نهی از منکر محسوب شود، واجب است.

منتها پری کجا بگی؟

بری به مافوقه بگی، بری به اون مرکز رسیدگیه بگی، به اون حراسته، به اون بازرسیه، اینها.

واجبم هست، به شرطی که مطمئن باشی، ولی بیان آن در برابر مردم وجهی ندارد،

بلکه اگر موجب فتنه و فساد و تضعیف دولت اسلامی شود، حرام هم هست. درست شد؟

پس ببینید امر به معروف و نهی از منکر، بعضیا منکر رو هی شیر میکنند، هی کپی میکنند،

هی جار میزنن! میگن انقد بگید تا به گوش مسئولین برسه! انقد بگید تا همه ...،

نه! این که شد اشاعه ی منکر خودش که!

باید ببینیم به چه کسی باید بگوییم، هدفمند، امر به معروف و نهی از منکر هدفمند باید انجام بشه.

سؤال شده است از مراجع تقلید در رابطه با نهی از منکر در دانشگاه:

گفتن آقا یکی از مسئولین دانشگاهها به غلط امر به معروف و نهی از منکر

و تذکر به دانشجویان خاطی رو محدود میکنه به مسئولین انضباطی دانشگاه،

میگه دانشجویها شما تذکر ندیدید، به شما ربطی نداره، کمیته انضباطی فقط باید رسیدگی کنه،

به دانشجویان مؤمن میدان نمی دهد، با توجه به این مطلب،

وظیفه ی شرعی ما به عنوان دانشجوی انقلابی و متعهد در این زمینه چیست؟

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی، در کتاب استفتائاتشون، سؤال ۱۱۵۹، پاسخ فرمودند:

امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ی همه ی مسلمان هاست

و کسی حق نداره جلوی اون رو بگیره، البته باید بطوری انجام شود که

نظم دانشگاهها و مؤسسات بهم نخورد.

اینو خود آدم خوب می تونه تشخیص بده که آقا در چارچوب قوانین صحیح شرعی و اسلامی

چطور میشه امر به معروف و نهی از منکر رو در دانشگاه انجام داد،

نه سیخ بسوزه نه کباب، نه بی تفاوتی و شیوع معصیت بشه، عادی سازی گناه بشه،

نه اینکه طوری دچار افراط و تندروی بشیم که خدایی نکرده برکاتش از بین بره

و خلاصه خطرهای زیاد هم داشته باشه، آفت داشته باشه.

سؤال شده در رابطه با موسیقی و قمار در خوابگاههای دانشجویی،

حالا البته ما اینا رو داریم گزیده میخونیم دیگه،

تعداد این استفتائات در محیط های مختلف، بر اَصناف مختلف بیشتر از ایناست،

حضرت آیت الله العظمی بهجت، کتاب استفتائاتشون، سؤال ۵۴۰۱:

آقا وظیفه ی دانشجو در برابر هم اُتاقی هایی که موسیقی حرام گوش میدن،

قمار بازی میکنن چیست؟

معظم له فرمودند:

باید آنها را منع کنید، نهی از منکر کنید،

اگر از اعمال خود دست برداشتن نباید در یک اتاق با اونها زندگی کنید.

"تهیه ی گزارش" در مراکز آموزشی، در ادارات، یکی از روشهای نهی از منکر،

گزارش تهیه کردن هست عزیزان، ما در این استفتاء می شنویم پاسخ مقام معظم رهبری رو،

سؤال این است که:

آیا جایز است دانشجویان یکی از مراکز آموزشی، گزارشهایی از منکراتی که مشاهده می کنند رو

به مسئولین فرهنگی ارائه بدن تا از ارتکاب اونها جلوگیری بشه؟

خب قطعاً تو ذهن شما میاد نه تنها جایز است، بلکه واجب است که گزارش تهیه کنیم مُستند و

مسئولی که مافوق هست، دلسوز هست بالاخره، نگید نیست!

همه جا پیدا میشه، همه جا مسئولین مؤمن و مُتدین هستند، اما تنها موندن!

یه جاهایی باید ما دستشونو پُر کنیم، بعضی هاشون بی خبرن!

اینقد سلسله مراتب هست و بُروکراسی های اداری هست، اینا ...،

اطلاع نداره اون گوشه موشه ها چه خبره! باید بهش بگیم.

پاسخ رهبر معظم انقلاب این هست که:

اگر گزارشها راجع به امور علنی باشد و عنوان تجسس و غیبت بر آنها صدق نکند، اشکال ندارد، بلکه در صورتیکه جزء مقدمات نهی از منکر باشد، واجب است.

این توضیح بنده عرض کنم، در بیانات رهبری هم هست،

حتی اگر عنوان غیبت هم صدق کنه، منکر اگر منکر اَهْمی باشه باز باید گزارش تهیه کرد و امر به معروف و نهی از منکر رو مطابق شرایطش با گزارش به مسؤل مربوطه انجام داد.

استفتاء شده است از حضرت آیت الله العظمی بهجت:

اگر کسانی در مسجد غیبت میکنند بطوری که انسان هر جا بشینه با غیبت مواجه میشه،

امر به معروف و نهی از منکر میگویم گوش نمیدن، آیا رفتن به مسجد جایزه؟

(چون متأسفانه خیلیا هستن که با این بهونه ها مسجدو ترک میکنن، دیگه نمیرن مسجد!

میگه نه آقا مسجدیا هم مثلاً غیبت میکنن، مسجدیا هم ...،

به خاطر یه بی نماز در مسجدو نمی بدن! ما بخاطر غیبت که نباید از مسجد گریزون بشیم!)

معظم له پاسخ فرمودند، در کتاب استفتائاتشون، سؤال ۱۷۵۲ فرمودند:

به غیبت گوش ندهید و می توانید به مسجد بروید.

امر به معروف و نهی از منکر باید بکنیدها!

سؤال کننده گفته امر به معروف و نهی از منکر کردیم و دیدیم که گوش نمیدن،

حالا وظیفمون چیه؟

ایشون می فرمایند خب تذکر میدی، گوش نمیدن، به مسجد برو و سعی کن به غیبت گوش ندی.

سؤالی پرسیده شده در رابطه با اقتدا به امام جماعتی که امر به معروف و نهی از منکر نمی کند،

گفتن آقا ما به امام جماعتی می شناسیم که می تونه امر به معروف و نهی از منکر کنه ها،

اما بی تفاوته، ساکته، تذکر نمیده، چکار کنیم؟

بهش اقتدا کنیم؟ جایزه به چنین آدمی اقتدا کنیم؟ یا از عدالت ساقط میشه؟

آیت الله العظمی بهجت در کتاب استفتائاتشون، سؤال ۲۵۵۹ فرمودند:

اگر شرایط وجوب امر به معروف هست و او ترک میکنه،

این امام جماعت از عدالت ساقط میشه

و البته علم به این مطلب لازمه ها! اگه مطمئنی که ... شاید شرایطش نیست،

شاید برای او می بینی خیلی خطر زیاد داره شما نمیدونی!

شاید او دیده که طرف مَئِنَبَه شده، دست از معصیت کشیده، دیگه گناهو قطع کرده،

شاید علم به معروف و منکر نداره! ها؟ یکی از چهار شرط وجوب،

مثلاً یقین نداره که اون عمل منکره، شما یقین داری اون عمل منکره،

این آقا هنوز تو شگّه، یقین نداره، مطمئن نیست

و وظیفه ی تجسس هم که نداره که یقین حاصل کنه، لذا وظیفه نداره شاید،

اما اگر نه، میدونی چهار شرط وجوب برقرارست و او بازم امر به معروف و نهی از منکر نمی کنه،

یقین داری برا او چهار شرط برقرار است، تذکر نمیده، خب بله این آدم از عدالت ساقط میشه.

سؤال دیگه شبیه به این است که اسقاط عدالت امام جماعتی که دائم غیبت می کند،

گفتن آقا اگه امام جماعتی ببینیم دائم در حال غیبت کرده از عدالت خارج میشه؟

حضرت آقای بهجت رضوان الله علیه در استفتائاتشون، سؤال ۲۵۵۸ فرمودند:

اگر امکان حمل بر صحّت نداره از عدالت خارج میشه

یه وقت هست می دونید از موارد جوازِ غیبت، مواردِ وجوبِ غیبت، یه جاهایی داره غیبت می کنه،
داره میگه آقا فلانی فلان راه کجُو داره میره ها! برید باهاش صحبت کنید هدایت بشه،
یه پولی جمع کنیم بهش بدیم که دست از این کارا وَرداره مثلاً!
یه موقع هست می بینید که توجیه پذیر هست،
اگر امکان حمل بر صحت نداره، بله از عدالت خارجه.

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای هم در اجوبه الاستفتائاتشون می فرمایند پاسخ این سؤال رو،

سؤال ۵۶۱ می فرمایند:

**صرف ترک امر به معروف و نهی از منکر ممکن است بر اثر عذر مقبولی نزد مکلف باشه،
به عدالت ضرر نمیزنه، درباره ی سؤال قبل هم مانع اقتداء به او نیست.
پس می شود اقتدا کرد و باید حسن ظن داشته باشیم.**

وظیفه ی خبرنگاران در مقابله با ضد ارزش ها چیست؟ حتی به وسیله ی دیگران.

سؤال این است که آقا، مرجع بزرگوار، از حضرت آقای مکارم پرسیده شده این سؤال:

یک خبرنگار چطوری میتونه نهی از منکر کنه؟ امر به معروف کنه؟

معظم له فرمودند:

خبرنگار هم طبق ضوابط امر به معروف باید عمل کنه.

اون جایی که احتمال تأثیر وجود داره (که همه جا هست)

**و ضرری مُتَرَتَّب نیست و منکر بودنش مُسَلِّمه، یقین داره، باید به وظیفه اش عمل کنه،
مگر اینکه شغل او به عنوان یک واجب امر به معروف و نهی از منکر به خطر بیفته،**

خب در این صورت میبینی که آقا مَنْصَب رو من بتونم حفظ کنم،

حالا این یه دونه منکر رَد شد ولی ده تا منکر دیگه رو می تونم رسانه ای کنم

و جلوشو بگیرم در صورتی که لازم باشه،

در این صورت می تواند این کار را بصورت غیر مستقیم انجام دهد، یعنی بوسیله ی دیگران.

این هم یکی از شغل های مهمیست، خبرنگاری که واقعاً میتونه خیلی در نهی از منکر مؤثر باشه

و به مسئولین مخصوصاً که مهمترین مخاطبان نهی از منکرن بفهمونه که آقا شما زیر ذرّه بین

رَصَد مَلّت هستید.

سؤال شده گاهی مشاهده می کنیم که هنگام مسافرت با اتوبوس، تاکسی،

بعضی راننده ها برای نماز خواندن پیاده نمی کنن، تذکر م بدیم توجه نمیکنن گاهی وقتا،

خب خیلی وقتا هم توجه میکنن، حالا از انصاف نگذیریم،

سؤال شده اگه تذکر دادیم برا نماز آقا و ایستا و توقف نکرد، عین خیالش نیست،

فرض کن نماز صبحم هست، خب یه عده هم خوابن تو اتوبوس، این آقای راننده هم بی توجهه،

ما میخوایم نماز بخونیم، زمانشم کمه دیگه، زود قضا میشه، طلوع خورشیده!

آیت الله العظمی مکارم شیرازی پاسخ می دهند در کتاب استفتائاتشون سؤال ۱۶۹ می فرمایند:

تا جایی که توان دارید تذکر بدید، اگر جدی تذکر بدید مطمئن باشید که اثر میکنه و نگه میدارن،

اگر نگه نداشتن باید در ماشین به هر طور که می تونید نماز بخونید

و خب دیگه شما سعی تونو کردید دیگه، گناهی بر شما نیست، دیگه تو ماشین خوندید،

ولی اون شخص گناهکار است، اون راننده که بی توجهی کرده در واقع معصیت کرده.

سؤال شده است از محیط گیت‌های بازرسی مثل گیت‌های بازرسی فرودگاه و امثال اون،

که آقا خیلی از مسافرین هنگام عبور از گیت‌های بازرسی با وضعی زَننده،

خلاف شئونات اسلامی ظاهر میشن،

آیا برادران و خواهرانی که در این گیت‌ها هستن جهت رعایت مسائل امنیتی مسافرین،

یا عموم مردم، آیا وظیفه دارن اونجا امر به معروف و نهی از منکر کنن یا نه؟

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای پاسخ فرمودند که:

تکلیف الهی امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ی شرعی همه‌ی مسلمین است،

همه جا باید انجام بشه، چه اون آدم پاسدار گیت باشد، چه یک رهگذر و مسافر دیگر باشد

وقتی می بینه خلاف شئونات رو باید تذکر بده!

بعضیا میگن آقا ارگان ما نامه میده که شما وقتی سر پُست هستید تذکر ندید!

نخیر، اینها البته ملاحظه‌ی مسائل امنیتی شم باید بشه، اما رهبر انقلاب می فرمایند که

این واجب و این وظیفه تعطیل بردار نیست، همه جا باید تذکر بدهیم.

عزیزان سؤال شده، استفتاء داریم که:

وظیفه‌ی مردم در قبال بدحجابی و مفاستی که دور از چشم نیروی انتظامی انجام میشه چیه؟

مردم می بینن، خب نیروی انتظامی که مأمور نداره هر قدم به قدم یه مأمور بگذاره که!

مردم وقتی می بینن یک منکری از دید نیروی انتظامی پنهان است چه کنن؟

مثلاً سؤال شده بدحجابی؟

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای پاسخ دادن:

نهی از منکر با مراعات شروط شرعی آن وظیفه ی همه ی مکلفین است.

یعنی گناهکار، حالا میخواد رشوه خور باشه، بدحجاب باشه، دزد باشه، هر چی،

باید بفهمه که اینا " **كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ** " اند.

همشون کمک پلیس اند، همشون پلیس آن، منتها پلیس با زبان، نه با درگیری و اینا.

اونوقت فضا برای گناهکار ناآمن میشه.

استفتائی داریم از حضرت آیت الله العظمی خامنه ای:

آقا اگر ما کسی رو که به حجابش توجه نمی کنه ببریم پارک، پارک بردن بدحجاب،

ببریم در ملاء عام، مثلاً با هم ببریم پارک، بدحجابیم هست.

آیا گناه او گردن ما هم هست؟

پاسخ ایشان این هست که:

با علم به اینکه در معرض دید نامحرم قرار می گیرد اگر چنین کاری انجام دهید،

بله شما هم گناهکار محسوب می شوید.

این همون چیه؟

" **لَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ** " دیگه!

کمک به معصیتش کردی! او رو بُردی در مرئنا و منظر عموم قرار دادی.

سؤال شده از مراجع معظم تقلید، استفتاء:

برخی از مادران یا پدران، فرزندان خود را خصوصاً دختران کوچک را که

به حَدِّ بُلُوغِ شرعی رسیده یا نرسیده اند، با سر و پای برهنه در خیابان‌ها و مجالس،
در حضور نامحرمان میارن، با لباس نا مناسب، حرف میزنند، میگویند بچه اس، کوچولوئه،
هنوز مکلف نشده یا از این بهونه‌ها!

بفرمایید که وظیفه‌ی ما چیست؟ بی‌اعتنایی چه وجهی دارد؟

کتاب مسائل جدید از دیدگاه مراجع تقلید، جلد یک، صفحه ۱۷۹، آیت الله العظمی فاضل لنکرانی
فرمودند:

بر پدر و مادر واجب است فرزندان خود را با آداب و رسوم اسلام و وظایف شرعی آشنا کنند
و این مطلب اگر باعث تهییج شهوت و مفسده باشد، حتی اگر بچه مُمیز نباشد، گناه است
و والدین باید آن را بیوشانند و حفظ کنند تا جامعه آلوده نشود.

حضرت آیت الله العظمی سیستانی می فرماید که:

پدر و مادر باید فرزند خود را به رعایت آداب و شؤون اسلامی وادارد.

آیت الله العظمی بهجت فرمودند:

تمرین اطفال بر وظایف شرعی به عهده‌ی والدین است، باید انجام بدن،
دیگران هم باید تذکر بدن.

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی هم فرمودند:

والدین موظف اند فرزندان، خصوصاً دختران را از کودکی به رعایت حجاب
و گریز از نگاه نامحرم عادت دهند. اگر در این مرحله مُسامحه کنند
و دختر را نسبت به نامحرم بی تفاوت بار بیاورد،
در تمام گناهان آینده‌ی او از این باب شریک هستن!

آخه می دونید عزیزان بعضیا فکر میکنن،

دخترش نه سالش که شد، یهو میتونه مثلاً دیگه مُحَجَّبش کنه!

تا نه سالگی بچه رو لخت، بی بند و بار میارن بیرون، یا پسر همینطور،

اصلاً یه بار بهش نماز یاد نمیدن، حرف خدا، پیغمبر نمیزنن،

فک میکنه این پونزده سالش شد دیگه یهو تیک تیک ساعت اومد، ساعت شد ۱۲،

رأس لحظه‌ای که این آدم مکلف شد یهو میتونن دیگه همه چیو درستش کنن 😊

نه آقا! باید عادت کنه، باید یاد بگیره به تدریج.

باز حضرت آیت الله العظمی مکارم همین سؤال رو پاسخ فرمودند که:

بر پدر و مادر لازم است فرزندانمونو با مسائل اسلامی از زمان طفولیت آشنا کنن.

آیت الله العظمی ملکی می فرماید:

وظیفه ی والدینه، باید به پوشش اسلامی عادت بدن فرزندان خودشونو.

من خواهش می کنم این موارد رو تذکر بدید عزیزان! طرف میگه بچه اس، کوچیکه!

بگید باشه از همین کوچیکی کم کم باید ...

مُنْتها خُب بچه رو خیلی با زبان خوش ها، خیلی باید لطیف و زیبا و با ظرافت

و خلاصه با لطافت های ویژه تذکر بدید،

اما بی تفاوت نباشیم، چون اون مادره نمی فهمه چه خیانتی داره در حق بچه اش میکنه!

اون پدر اگه می فهمید چه خیانتی داره میکنه بچه شو اینطوری...،

دختر بچه شو میاره تو مهمونی، بی حجاب، بی حیا، به سن تکلیف هم میرسه دیگه حریفش نمیشن

بعد یه مدت! اینا بی فکریا شونه، کمکشون کنیم در تربیت فرزندانمون با زبان خوش.

عزیزان در استفتائی از مراجع معظم تقلید داریم که، من مختصر شو اول بگم:

گناه علنی دوبله حساب میشه،

یعنی گناه یه وقت در خفا انجام میشه، یه معصیته،

اگه علنی انجامش بدی دوباره یه گناه دیگه هم حساب میشه.

سؤال شده است که برخی معتقدند گناهایی مثل بدحجابی در انظار مردم یا موسیقی های حرام که در مغازه ها و مجالس لهو و لعب و عروسی و اینها هست، علاوه بر حرمت این اعمال از باب اشاعه ی فساد و اعانت به گناه، کمک به گناه، یه گناه دیگه هم حساب میشه، آیا این مطلب صحیح است؟

آیت الله العظمی سیستانی فرمودند:

بله همینطور است، این مطلب صحیح است،

اینم کتاب مسائل جدید، جلد یک، صفحه ۱۷۷.

آیت الله العظمی بهجت فرمودند:

انجام علنی گناه، خود گناهی دیگر است.

آیت الله العظمی فاضل لنکرانی فرمودند:

بلی، گناه شدیدتر می شود.

حضرت آیت الله مکارم فرمودند:

انجام اعمال مُحَرَّمه گناه است،

تظاهر به آن که موجب اشاعه ی فساد و فحشا می شود، گناه دیگریست و مجازات مُضاعف دارد.

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی فرمودند:

تظاهر به گناه، یعنی شکستن حریم شرع مقدس و عادی شدن گناه، جنبه ی بدآموزی نیز دارد و اشاعه ی فساد هم محسوب می شود، لذا ممکن است از دو جهت گناه باشد، بلکه گناهی از جهات مُتَعَدِّده و بالنتیجه حُرمت آن شدیدتر می شود.

حضرت آیت الله العظمی ملکی هم فرمودند که:

در فرض سؤال، گناهان مذکور دو معصیت حساب می شود:
گناه خودِ عمل و گناه اشاعه ی فساد و فحشا.
پروردگارا همه ی ما رو جزءِ آمرین به معروف، ناهیان از منکر
و رهروان راه حسین بن علی علیه السلام قرار بده، والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته.

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

کانال در پیام رسانی های داخلی: @aamerin_ir

سایت آمرین: www.Aamerin.ir

کانال آپارات: Aamerin

صفحه اینستاگرام: @aamerin_ir